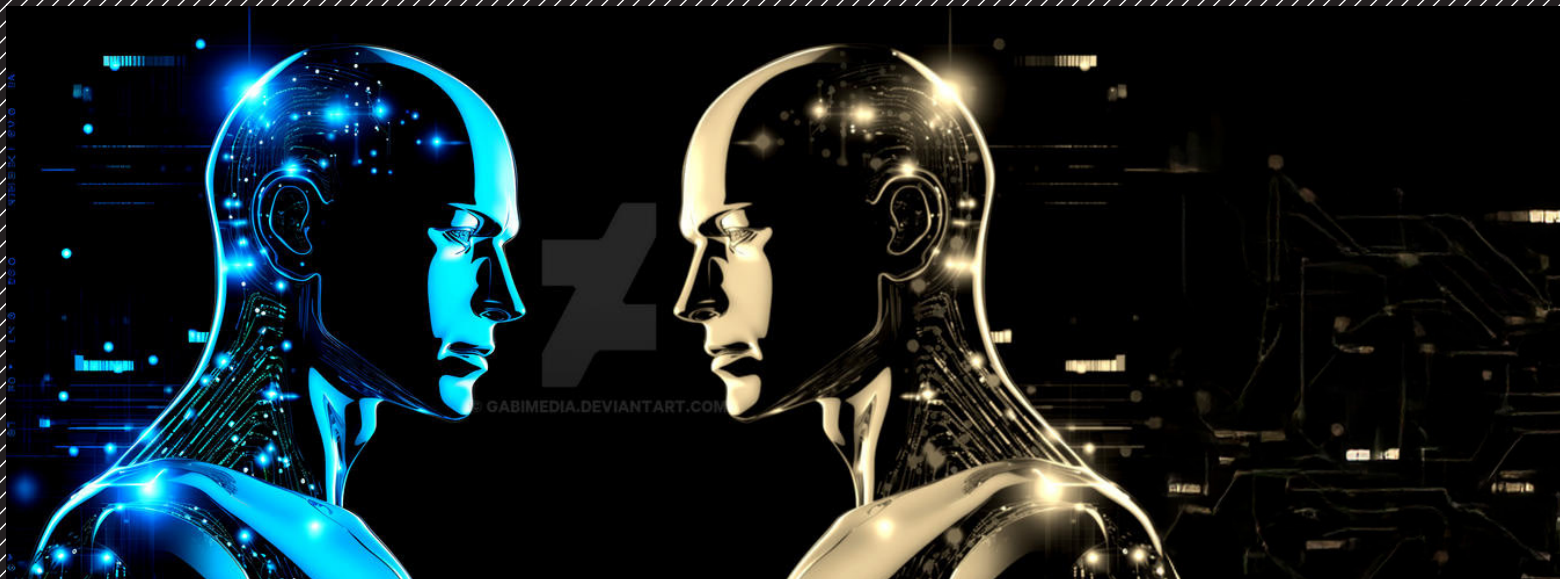

„Olyan kérdéseket tudunk feltenni ma az AI-rendszereknek, amelyekre korábban soha nem kaptunk választ. Ez egy teljesen új gondolkodásmódot kíván.”

KELETI ARTHUR
az ITBN CONF-EXPO esemény alapítója

Az AI és a munka jövője

Automatizált sorsok – Mi lesz a kapitalizmus után?

A mesterséges intelligencia (AI) térhódítása már nemcsak a technológiai szakemberek beszélgetéseinek témája, hanem a mindennapok része. Az elmúlt években az AI az irodai munkától kezdve a kreatív szakmákon át a gyártósorokig egyre több területre gyűrűzött be. De vajon mi történik akkor, ha a gépek valóban képesek lesznek kiváltani az emberi munkavégzés nagy részét? Milyen jövő vár ránk a kapitalizmus keretein túl?

Ezekről a kérdésekről beszélgetünk Keleti Arthurral, az ITBN CONF-EXPO esemény alapítójával, ismert kiberbiztonsági szakértővel.

Nem pánikkeltés, hanem felkészítés

Sokan érzik úgy, hogy az AI elveszi a munkánkat narratíva túlzó, sőt rémhírkeltő. Keleti Arthur szerint azonban fontos megérteni, hogy a vita nem erről szól.

„Egy nagyon gyors és alapvető változás zajlik a munka és a mesterséges intelligencia kapcsolatában, ami azt igényli, hogy az embereknek változzon a stratégiája, ha úgy tetszik, akár az életstratégiája is” – fogalmazta meg. A változás nem pusztán arról szól, hogy bizonyos szakmák automatizálódnak. Sokkal inkább arról, hogy a munka értéke, mennyisége és jellege átalakul. Az AI elérhetővé tesz olyan képességeket, amelyeket korábban csak keve-

sen birtokoltak, most viszont tömegek számára válhatnak rutinná – ráadásul olcsón.

Fehérgalléros forradalom

Az automatizációval kapcsolatban sokan a kékgalléros munkákra gondolnak először: robotkarok a gyárban, önvezető járművek a logisztikában. Azonban ez a gyakorlatban nem ennyire lokalizálódik egyetlen szegmensre, sőt. A valódi áttörés a szellemi, fehérgalléros területeken következik be.

„Óriási forradalom zajlik otthon vagy a szervezeteknél, a gondozásban, a raktárakban vagy bárhol használt humanoid jellegű robotok területén. De legalább ilyen forradalmi az, hogy a generatív multimodális modellek képesek olyan munkákat ellátni, amelyek eddig kifejezetten a szellemi dolgozók privilégiumai voltak” – mondta Keleti Arthur.

A könyvelők, ügyvédek, sőt az újságírók vagy programozók munkájá-

nak jelentős része rutinszerű feladatokból áll, amelyek automatizálhatók. Az irodai munkavégzés 70 százaléka már most is kiváltható lenne, mégis késlekedik a széles körű bevezetés – elsősorban nem technológiai, hanem szervezeti és pszichológiai okokból. Magyarország pedig mintha szándékosan rá is segítene erre a lemaradásra.

A munkavállaló mint döntéshozó

Az AI egyik legnagyobb kihívása és lehetősége, hogy döntések előkészítésére is képes. Az elemzések, a statisztikák, sőt komplex összefüggések átlátása is néhány perc alatt lehetséges, pedig ez korábban heteket vett igénybe.

„Olyan kérdéseket tudunk feltenni ma az AI-rendszereknek, amelyekre korábban soha nem kaptunk választ. Ez egy teljesen új gondolkodásmódot kíván” – hangsúlyozza Keleti.

Az emberek feladata így egyre inkább az lesz, hogy a mesterséges intelligencia által előkészített információk alapján hozzanak döntéseket. De ez a határvonal is elmosódik: a vállalatok hamar rájöhetnek, hogy sok döntést egyszerűbb és gyorsabb rábízni a gépekre, persze ez természetesen felvet felelősségi és biztonsági kérdéseket is.

Kompetenciahatárok – és azok gyors átlépése

Gyakran halljuk, hogy az AI még mindig „hibázik” – hallucinál, kontextust téveszt, korlátozottan empátikus. Mindez igaz, ugyanakkor Keleti Arthur szerint a fejlődés üteme példa nélküli.

„Ezekben a rendszerekben hetente vagy havonta van olyan előrelépés, ami egy teljes szakmát képes átalakítani. Ami ma gyengeség, az holnapra

lehet, hogy már megoldott probléma” – hangsúlyozta.

Ezért is egyre nehezebb kijelölni, mely kompetenciák maradnak kizárólagosan emberi felségterületen. Vagy egyáltalán beszélhetünk-e itt kizárólagosságról. A strukturált gondolkodás, a kreativitás, a döntési képesség – mind olyan terület, ahol az AI napról napra közelebb kerül az emberi szinthez, sőt bizonyos esetekben felül is múlja azt. Ugyanakkor az is nagyon valószínű, hogy egyfajta AI és ember együttműködés eredménye lesz a közös munka gyümölcse, mint a ma már természetesnek vett helyesírás-ellenőrzés.

Oktatás és mindsetváltás

Az oktatási rendszer még nem találta meg a helyét ebben a gyorsan változó világban. A programozóhallgatók, akik éveken át egy szakmára készülnek, gyakran szembesülnek azzal a kérdéssel: mire lesz szükség egy-két év múlva?

„Szerintem nagyon sokan rossz tracken mozognak. Az oktatásnak gőze sincs, mit kezdjen ezzel a jelenséggel. A fiatalok oktatásában több helyen próbálják a helyesnek vélt használatra rávezetni a tanulókat. Miköz-

„Aki az AI-jal partnerként dolgozik, annak kinyílik a világ. Aki viszont vár, az le fog maradni.”

ben a felnőttek a megszokott módszerrel tanfolyamokra járnak, hogy megtanulják az AI-t, valójában az AI-tól és az AI-jal kellene közvetlenül tanulni” – mondja Keleti.

Aki képes az AI-jal partnerként dolgozni, annak kinyílik a világ. Nem véletlen, hogy sok idő, aki mentes a szakmai beidegződésektől, gyorsabban alkalmazkodik és bátrabban használja a technológiát.

A munka értékének árazhatatlansága

Az egyik legnagyobb kérdés nem technológiai, hanem gazdasági természetű. Mit ér majd az emberi munka egy olyan világban, ahol az AI szinte mindent olcsóbban és gyorsabban képes elvégezni?

„A gazdaság még nem tudja, hogyan fogja beárazni az AI-os munkát, és ez hogyan befolyásolja az ember által végzett munka értékét. Ez egyelőre egy megoldandó feladat” – fogalmaz Keleti.

Az is kérdés, hogy a fogyasztás szerkezete hogyan alakul át, ha egy-

„Hetente vagy havonta van olyan előrelépés, ami egy teljes szakmát képes átalakítani. Ami ma gyengeség, az holnapra lehet, hogy már megoldott probléma.”

re több szolgáltatást saját magunk, AI segítségével tudunk előállítani. Az ügyvédi, könyvelői vagy adminisztratív munkák tömegesen szorulhatnak háttérbe, míg a személyes interakcióra épülő szakmák – például a vendéglátás – új értelmet kaphatnak. A leg-

nagyobb kérdés, hogy a jelenlegi gazdasági modellben egyáltalán kiszámítható-e az AI-jal közvetlenül vagy közvetetten végzett munka értéke vagy gazdasági struktúraváltás következik, amelyben más alapon fejezzük ki a munka eredményét.

Magyar perspektíva – ne várjunk másokra

A magyar munkaerőpiac sajátossága, hogy a szervezetek sokszor halogatják az új technológiák bevezetését. Ennek oka gyakran nem a költség, hanem a félelem az ismeretlentől és a messiás-szerű várakozás a szabályozásra.

Keleti szerint ez veszélyes hozzáállás: „Értem én, hogy a magyarok rendszeretők, de ne várjunk arra, hogy majd valaki elmondja, mit szabad csinálni és mit nem. Egyszerűen használni kell ezeket a technológiákat, különben le fogunk maradni.”

A magyar menedzsereknek, munkavállalóknak és biztonsági szakembereknek proaktívan kell közelíteniük az AI-hoz – különben nemcsak a termelékenységben, hanem a versenyké-

pességben is drasztikus hátrányba kerülhetnek, mert itt aztán tényleg nincsenek határok. Gondoljuk csak arra, hogy még ha nem is száz százalékgig tökéletesen, de a közhasználatban lévő legnépszerűbb nagy nyelvi modellek anélkül tanultak meg magyarul, hogy arra mi, magyarok megtanítottuk volna őket.

Mi jön a kapitalizmus után?

A beszélgetés végén óhatatlanul felmerült a legnagyobb kérdés: mi történik, ha az emberi munka mint a kapitalista társadalom alapköve szinte teljesen háttérbe szorul? „A kapitalizmus abban a formájában, ahogy most

van, valószínűleg nem tartható” – állítja Keleti Arthur.

Az alternatívák sokfélék: alapjövedelem, közösségi tulajdon, új típusú birtokviszonyok. De a kihívás nemcsak gazdasági, hanem filozófiai is: mi lesz az ember szerepe egy olyan világban, ahol a munka nem az élet középpontja?

Keleti szerint lehetséges, hogy más dimenzióban kell gondolkodnunk. Az emberek közös projekteken dolgozhatnak, makroszinten például betegségek elleni kutatásokon, új energiamegoldásokon vagy tudományos felfedezéseken – sokszor AI segítségével. Mikroszinten pedig a helyi közössége-

ik számára fejleszthetnek, tervezhetnek AI-jal például öntözési rendszert vagy parkolási automatizálást. A produktivitás mérőszámai így átalakulhatnak: „Lehet, hogy a végrehajtott munkának az értékét másban kell majd mérnünk. Nem pénzben, hanem valamilyen hasznossági faktorban. Az sem kizárt, hogy az emberek és az AI-ok együttműködéséből olyan megoldások születnek, amelyek új társadalmi berendezkedést hoznak” – tette hozzá.

Ez a jövőkép egyszerre pozitív, utópisztikus és félelmetes. Ugyanakkor éppen a tempó miatt nincs száz évünk új rendszerek kialakítására – a változás már elindult. Ahogy Keleti fogalmaz: „Erről a változásról, a ránk és a biztonságunkra gyakorolt hatásáról vitatkozunk több mint száz program formájában az idei ITBN-en szeptember 24-én, amelynek a mottója is ennek felel meg: Protect Your AI Sensitive!, vagyis Védjük meg az AI-érzékenységenket!”

KISS FRANCISKA

